

ELS NOSTRES INTERROGANTS SOBRE EL CALENDARI ESCOLAR

El calendari i la jornada escolar, en el fons, impliquen haver de plantejar l'anàlisi del temps educatiu de l'infant. El principal argument que s'hauria de posar sobre la taula és veure com totes les mesures que es plantegen repercuteixen en la qualitat de l'educació que rep. En si els canvis permeten que pugui afrontar amb millors condicions el curs escolar, si la distribució de treball i descans l'ajuda a fer més sostenibles els diferents ritmes de treball dels infants i joves. Cal posar en el centre del debat el temps educatiu, el temps vital i el temps escolar de l'alumnat.

La racionalització del calendari escolar és una tasca tan complexa com necessària. En els darrers 15 anys el Consell Escolar de Catalunya ha elaborat tres informes: el primer, l'any 1994; el segon, l'any 2002, i el tercer, l'any 2009. Aquests informes han estat la manera com el Consell ha intervingut en el debat educatiu de fons per fer-lo arribar a la societat. Per la seva composició, hi ha representades les diferents sensibilitats socials i educatives; és una veu autoritzada i el que dictamina és fruit del consens, per tant de mínims, per la diversitat que representa. Quan parlem de complexitat en temes del calendari escolar ho diem per la imatge que ens evoca d'un puzzle: quan bellugues una peça s'esdevenen conseqüències en la resta. En aquest cas implica els altres sectors i agents, també els seus interessos. Per això, és convenient tenir molta cura de les implicacions i les solucions que se cerquen quan movem una peça. Cal fer una anàlisi acurada i veure les implicacions socials i laborals de cada mesura i negociar-ho amb els interlocutors. El diàleg i una progressivitat acordada poden ajudar a fer les solucions més sostenibles.

Els temes que s'han posat sobre la taula en la proposta d'Ordre del Departament són:

- **Iniciar el curs escolar uns dies abans:** Es parla molt de l'extensió de les vacances, de com incideixen en el ritme. El Consell Escolar de Catalunya, l'any 2002, es manifestava en aquest sentit: excessiva concentració de dies de descans estival i, per contra, períodes lectius massa llargs al llarg de l'any que afecten el rendiment de l'alumnat. La recomanació anava en la línia d'escurçar les vacances d'estiu i compensar-les durant el curs, seguint el patró calendari dels països europeus. En relació amb la data d'inici de curs, cal tenir en compte que s'han de tenir les condicions adequades, i més en una situació en la que hi ha una mobilitat considerable de professorat, en la que les obres i remodelacions no solen estar acabades a l'hora i en la que hi ha la tradició cultural de la majoria de persones d'aquest país de fer vacances al mes d'agost. S'ha de tenir en compte la planificació educativa en moments de creixement de la població escolar, en moltes ocasions durant el curs. Un altre tema significatiu és el de la preparació del curs per part de l'equip de mestres: cal garantir un mínim de dies perquè es pugui iniciar amb condicions. El Consell Escolar recomana que no siguin menys de cinc dies al setembre abans del primer dia de classe, d'un total de nou; els altres quatre s'haurien de negociar. I preveu les dificultats en cas que l'administració no hagi nomenat els equips docents dels centres públics el mes de juny.

ELS NOSTRES INTERROGANTS SOBRE EL CALENDARI ESCOLAR

- **Les vacances del mes de febrer o març per a l'alumnat:** En coherència amb la idea de racionalitzar el calendari, si es comença uns dies abans al setembre cal trobar un espai de descans que se situa al segon trimestre, ja que, entre gener i juny, fins ara hi ha cinc mesos i mig sense més interrupció lectiva que la setmana santa. No ens sembla afortunat relacionar aquest període amb l'esquí. Aquesta és una de les activitats possibles però no podem oblidar que avui per avui no pot ser generalitzada per a tota la població escolar. Aquesta setmana de febrer també ha estat qüestionada pels ajuntaments ja que, en moments de crisi econòmica no poden fer front a organitzar de manera generalitzada activitats per a tota la població escolar; a més, cal vetllar pels municipis amb poblacions més petites on les activitats extraescolars són molt complicades de muntar per la manca de rendibilitat econòmica. Hi hauran de fer front les famílies i AMPAs amb subvencions? Ho hauran de sufragar elles? És la compensació per començar uns dies més tard al setembre, als què també havien de fer-hi front? Les famílies, reorganitzaran les seves vacances per coincidir aquesta setmana? Cal tenir en compte la premissa esmentada al començament: per a l'infant hauria de ser un període de vacances, i s'ha de poder oferir en condicions perquè realment li serveixi per trencar el llarg període lectiu. Cal garantir la no discriminació de cap alumne o alumna per raons econòmiques o d'altra mena; és a dir, s'ha de garantir la igualtat d'oportunitats tenint en compte l'alumnat i les famílies amb més necessitats.
- **La setmana de febrer o març per al professorat:** El Consell Escolar de Catalunya, aquest any 2009, no s'ha pronunciat unànimement sobre si haurien de ser vacances o bé període laboral no lectiu. Hi ha diferents qüestions en l'aire: podria ser un bon moment per a la formació? Podria ser mixt, uns dies de cada?
- **La jornada continuada:** En les recomanacions del Consell Escolar de 2009 majoritàriament s'opta per continuar amb la jornada continuada. En la proposta actual del Departament es proposa suprimir-la. Si no es fa jornada continuada, es pot pensar en altres possibilitats d'activitats, un plantejament d'horari curricular diferent als centres? Durant aquests darrers anys, aquest reajustament de la jornada a final de curs ha estat per tal de compensar altres activitats com colònies, sortides... Aquest fet no hauria de trencar amb aquestes accions educatives; per això, segurament caldria una negociació amb els sindicats per aclarir aquesta qüestió. I finalment, la pregunta que ens hauríem de plantejar és si per a l'infant i el seu ritme d'aprenentatge és una mesura adequada.
- **La preparació del nou curs la primera setmana de juliol:** Aquesta mesura ens afecta molt directament com a Moviments de Renovació Pedagògica. Des de fa més de quaranta anys, que cada inici de juliol obren les Escoles d'Estiu a diferents punts de Catalunya, és un temps que s'ha dedicat a la formació, amb diferents formats i durada, però totes elles parteixen de la pràctica i volen que l'acció formativa hi reverteixi; serveix per la reflexió del treball fet durant el curs i per nodrir-se d'idees per al següent. Es fan des del voluntariat dels i les mestres, amb la voluntat de promoure la renovació pedagògica als centres educatius. No hem d'oblidar el valor que han tingut i tenen per a molt professorat. Hem de tenir condicions i garanties per tal que es puguin desenvolupar com fins ara. Iniciar el curs escolar l'u de juliol ens obre nombrosos interrogants. El primer és que molts centres i equips directius no tenen tancat el curs el trenta de juny. Les plantilles, estaran a punt l'1 de juliol? És una bona mesura tancar

ELS NOSTRES INTERROGANTS SOBRE EL CALENDARI ESCOLAR

un curs avui i començar un altre demà, en el mateix o un altre centre educatiu? És convenient un temps d'aturada per a la reflexió i valoració? No seria millor plantejar aquests dies de preparació tots seguits i després d'un període de descans i d'interval amb les tasques de tancament del curs anterior?

Com s'ha apuntat, la proposta de calendari, a mode de puzle, suposa una sèrie de necessitats d'encaix importants que cal tenir molt presents. Un canvi d'aquest tipus exigeix de l'administració un compromís important en el canvi de ritmes que suposa tota l'organització del professorat –places, trasllats, oposicions...-, les obres i remodelacions de centres educatius, que no oblidem es realitzen normalment a l'estiu. També cal posar sobre la taula la diversitat geogràfica del país que fa zones climàtiques diferents. En aquest sentit, el Consell Escolar - aquest 2009 - declara (per acord dels seus integrants) que hi pugui haver decisions sobre calendari i horari en els Consells Escolars Territorials i a nivell de Zona Educativa, de manera que tendeixin a homogeneïtzar tots els centres que integren el servei d'educació.

En el que segurament estarem d'acord és que aquestes modificacions no es poden posar sota el paraigua de la conciliació de la vida familiar i laboral. Si es vol atendre aquesta necessitat social, hi ha d'haver una aposta del govern i dels agents socials per tal d'aprofundir en la distribució i l'organització dels horaris socials, comercials i laborals. Mesures globals en aquest sentit permetrien compatibilitzar la feina amb la criança i l'educació dels infants. I afectarien, sens dubte, de manera directa als seus temps vitals, educatius i escolars.

La qüestió del calendari i la jornada escolar és com el teorema de Fermat que, un cop formulat, van caldre les aportacions d'un bon grapat de pensadors, calma, paciència, reflexió i una bona dosi d'imaginació per resoldre una "expressió" que semblava d'allò més senzilla. Aquest, creiem, hauria de ser el camí de la seva solució.

Barcelona, desembre 2009.